

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/104/2025
Identifikačné číslo spisu:	5111223709
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5111223709.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: H. B. H., rodená L., narodená XX. G. XXXX, S., S. XXX, zastúpenej: STEHURA & partners, v.o.s., so sídlom Čadca, Fraňa Kráľa 2080, proti žalovanému: Mesto Kysucké Nové Mesto, so sídlom Kysucké Nové Mesto, Námestie slobody 94/27, IČO: 00 314 099, zastúpenému: Advokátska kancelária JUDr. Milan Chovanec s.r.o., so sídlom Žilina, V. Tvrdého 17, IČO: 36 436 640, o zaplatenie 4.068,54 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 8C/168/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. novembra 2022 sp. zn. 11Co/43/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinstančný súd“) rozsudkom zo dňa 01. októbra 2020 sp. zn. 8C/168/2011 v spojení s opravným uznesením zo dňa 14. decembra 2020 sp. zn. 8C/168/2011 žalobu pôvodného žalobcu K. H. (ďalej len „žalobca“) o zaplatenie 4.068,54 eura s príslušenstvom zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %. Na odôvodnenie uviedol, že bolo nesporné, že v prípade pozemku KN-E parc. č. XXXX/X vo vlastníctve žalobcu došlo k vzniku vecného bremena zo zákona na základe § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z.z.“) z dôvodu, že na pozemku sú postavené stavby „šatne a sklady“ so súp. č. 2902 a „garáže a dielne“ so súp. č. 2903 vo vlastníctve žalovaného. Aj keď zákon č. 66/2009 Z.z. neupravuje otázku náhrady za zriadenie vecného bremena, povinný z vecného bremena má nárok na náhradu s odkazom na čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, pričom súd prvej inštancie konštatoval, že s poukazom na § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka a tiež vychádzajúc aj zo spôsobu výpočtu náhrady za vecné bremeno podľa vyhlášky č. 492/2004 Z.z. má náhrada za zriadenie zákonného vecného bremena charakter jednorazovej finančnej náhrady, a nie opakujúceho sa plnenia ako tvrdil žalobca. Prvoinstančný súd poukázal na to, že rovnaký záver o charaktere finančnej

náhrady za zriadenie zákonného vecného bremena ako jednorazovej odplaty, vyplýva aj z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktorý síce rieši náhradu za zriadenie vecného bremena v zmysle zákona č. 182/1993 Z.z., ale základ zriadenia zákonného vecného bremena je obdobný ako v prípade zákona č. 66/2009 Z.z., a teda sú závery uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu použiteľné aj v danej veci. Právny názor, že finančná náhrada z titulu zriadeného zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. je náhradou jednorazovou súd prvej inštancie odvíjal tiež od nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 227/2012 a jeho ďalších rozhodnutí, napríklad sp. zn. IV. ÚS 390/2018, sp. zn. II. ÚS 323/2017. Pokiaľ žalobca poukazoval na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/2/2014, súd prvej inštancie uviedol, že z tam prezentovaného (ojedinělého) záveru v danej veci nevychádzal aj z toho dôvodu, že toto rozhodnutie bolo ústavným súdom zrušené a následne bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/1/2016 mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietnuté. Prvoinstančný súd tak dospel k záveru, že finančná náhrada za zriadenie zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. má charakter jednorazového plnenia a z toho odvíjal aj vyhodnotenie žalovaným vznesenej námietky premlčania. Bolo nepochybné, že uplatnený nárok je právom majetkovej povahy, ktoré podlieha premlčaniu v zmysle § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom tu nie je osobitná úprava ohľadom dĺžky premlčacej doby, takže platí všeobecná premlčacia doba v trvaní troch rokov, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať prvý raz. Predmetné právo sa mohlo vykonať v prvý deň účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., ktorý zo zákona zriadil uvedené vecné bremeno, pričom zákon nadobudol účinnosť dňa 01. 07. 2009. Trojročná premlčacia doba teda uplynula dňa 01. 07. 2012. Návrh na finančnú náhradu za zriadenie zákonného vecného bremena bol podaný žalobcom až dňa 29. 06. 2020, t.j. po márnom uplynutí premlčacej doby. Žalobca nadobudol vlastnícke právo k predmetnému pozemku KN-E parc. č. XXXX/X ku dňu 29. 10. 2010, avšak uvedená skutočnosť, bola na plynutie premlčacej doby bez významu, nakoľko zmena v osobe veriteľa (§ 111 Občianskeho zákonníka) nemá na plynutie premlčacej doby vplyv. Pre úplnosť dôvodov uvedeného rozhodnutia súd prvej inštancie nad rámec právneho názoru, že nárok žalobcu bol v danej veci jednoznačne premlčaný, dodal, že nárok na finančnú náhradu za zriadenie zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. mal len ten vlastník vecným bremenom zaťaženého pozemku, ktorý túto nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena. V čase účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z. bola nepochybne vlastníčkou predmetných pozemkov iná osoba, odlišná od žalobcu. Žalobca nadobudol predmetný pozemok už zaťažený vecným bremenom. V konečnom dôsledku tak bol daný aj nedostatok aktívnej vecnej legitimácie na podanie predmetnej žaloby o zaplatenie finančnej náhrady za zriadenie zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. na strane žalobcu.

2. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil súd prvej inštancie poukazom na plný úspech žalovaného v spore.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom na odvolanie žalobcu predmetný rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému proti žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd sa v súlade s § 387 ods. 2 CSP v celom rozsahu stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie i jeho odôvodnením. Odvoláciu námietku žalobcu, že niet ustálenej súdnej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky, že finančná náhrada za vznik vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. je jednorazová, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú. Poukázal na to, že problematika zákonného vecného bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z.z. bola posudzovaná vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho aj ústavného súdu, ktoré rozhodnutia aj uviedol. Zopakoval, že v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 je primeraná náhrada na mieste a právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona.

4. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že nárok na náhradu trov odvolacieho konania má žalovaný v plnom rozsahu, keďže bol v odvolacom konaní proti žalobcovi úspešný.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) a to z dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Uplatnený dovolací dôvod dovolateľ vymedzil tak, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnom názore, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. vzniká ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona. Uvedené právne posúdenie odvolacieho súdu vychádza z rozhodnutia najvyššieho súdu zo dňa 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018, podporne aj z jeho rozhodnutia zo dňa 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019. Uvedený právny názor je však v rozpore s rozhodnutím najvyššieho súdu zo dňa 23. apríla 2015, sp. zn. 4MCdo/2/2014, ktoré v merite veci riešilo náhradu za vecné bremeno podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. Najvyšší súd sa v tomto rozhodnutí priklonil k opakovanej náhrade za zákonné vecné bremeno a vyslovil názor, že ak zákon č. 66/2009 Z.z. nedáva vlastníkovi pozemku žiadnu možnosť domáhať sa usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom zaťaženým zákonným vecným bremenom a ponecháva ich usporiadanie výlučne na dobrej vôli užívateľovi pozemku, záver o neexistencii práva vlastníkov pozemku na náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva na dobu vopred neurčiteľnú, nemôže byť v súlade nielen s ustanoveniami Občianskeho zákonníka, Listinou základných práv a slobôd, ale ani s Ústavou Slovenskej republiky. Predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu bolo zrušené nálezom ústavného súdu zo dňa 19. januára 2016 sp. zn. I. ÚS 349/2015 iba z dôvodu neprípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, ak sám účastník konania prostredníctvom dovolania mohol dosiahnuť nápravu, resp. zvrátenie stavu založeného rozhodnutiami súdov nižšej inštancie, ale sami účastníci toto právo nevyužili. Podľa dovolateľa rozhodnutie najvyššieho súdu zo dňa 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 nedáva dostatočné odpovede na právne závery v merite veci a odkazuje len na skoršie rozhodnutie najvyššieho súdu zo dňa 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018, ktoré len nekriticky odkazuje na tie rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sa týkali primeranej náhrady za zákonné vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov(ďalej aj „zákon č. 182/1993 Z.z.“). Poukázal na rozdielnu právnu úpravu zákonného vecného bremena v zákone č. 66/2009 Z.z. a v zákone č. 182/1993 Z.z., z ktorej je podľa neho zrejmé, že vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. je časovo obmedzené a nie je definitívnym riešením, zatiaľ čo vecné bremeno podľa zákona č. 182/1993 Z.z. je trvalým a konečným riešením usporiadania majetkovoprávných vzťahov vlastníkov bytov a nebytových priestorov k pozemku pod touto stavbou. Dovolateľ poukázal na nález ústavného súdu zo dňa 12. októbra 2016, sp. zn. PL. ÚS 42/2015, ktorý má všeobecný dosah, pretože sa týka všetkých zákonných vecných bremien a bol uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR pod č. 3/2016 a z ktorého vyplýva, že ústava ani dodatkový protokol výslovne neustanovujú, že primeraná náhrada za nútené obmedzenie vlastníctva sa nesmie poskytnúť opakovane, ani neurčujú príkaz, aby sa poskytla jednorazovo. V súlade s ústavou je iba taká náhrada, ktorá je primeraná, pričom poskytnutá náhrada za zásah do právneho postavenia vlastníka podľa ústavy môže byť jednorazová aj opakovaná. Podľa dovolateľa, keďže zákon č. 66/2009 Z.z. vlastníkovi stavby neurčuje žiadnu lehotu na usporiadanie majetkovoprávných vzťahov k pozemku a nenúti vlastníka stavby podať v konkrétnej lehote návrh na začatie konania o pozemkových úpravách a povinnosť vlastníka strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vlastníkom stavby trvá až do vykonania pozemkových úprav, patrí vlastníkovi pozemku náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vo forme opakujúceho sa plnenia za konkrétny časový úsek od obmedzenia vlastníckeho práva až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom predpokladaným v zákone č. 66/2009 Z.z. Na základe uvedeného bol dovolateľ toho názoru, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil a preto navrhol, aby bol jeho rozsudok zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

6. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý navrhol dovolaniu žalobcu nevyhovieť. Podľa neho dovolateľ svoj dovolací dôvod opiera o rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. apríla 2015 sp. zn. 4MCdo/2/2014, ktoré však bolo nálezom ústavného súdu zo dňa 19. januára 2016 sp. zn. I. ÚS 349/2015 zrušené. Súdnou praxou už je ustálené, že právo na náhradu za vecné bremeno sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej dobe a tento nárok je len jeden a má ho ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, teda ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., t.j. k 01. júlu 2009 a že zákonodarcia nemal v úmysle náhradu za zriadenie zákonného vecného bremena zakotviť ako opakovateľné plnenie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), ktorému bolo dovolanie žalobcu predložené na rozhodnutie zistil, že v priebehu dovolacieho konania, dňa XX. G. XXXX, žalobca zomrel. Keďže žalobca stratil svojou smrťou procesnú subjektivitu, súd prvej inštancie uznesením zo dňa 30. júna 2025 č.k. 8C/168/2011-609, vychádzajúc z výsledkov dedičského konania po žalobcovi vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 41D/1453/2024, Dnot 26/2025 a s poukazom na § 63 ods. 1 a 2 CSP rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičkou po poručníkovi, a to s H. B. H., rod. L., nar. XX. G. XXXX, bytom S. XXX (ďalej len ako „žalobkyňa“ alebo „dovolateľka“). Menovaná ako právny nástupca po pôvodnom žalobcovi prijala v zmysle § 65 v spojení s § 438 ods. 1 CSP stav konania ku dňu zániku procesnej subjektivity svojho predchodcu.

8. Následne dovolací súd po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné.

9. Žalobkyňa podala dovolanie z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Nevyhnutným predpokladom je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Zároveň musí ísť o otázku, ktorú už riešil aj dovolací súd, v jeho rozhodnutiach je ale táto otázka riešená rozdielne. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

11. Právnu úpravou dovolania v CSP sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. c) CSP sa takto sleduje zámer prispieť k prekonaniu „existujúcej“ rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu.

12. V danom prípade žalobkyňa vo svojom dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právnú otázku, ktorá môže byť právne významná z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Išlo o otázku, či právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. vzniká ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona. Zostalo preto posúdiť, či ide o otázku, ktorá je v zmysle tohto ustanovenia rozhodovaná rozdielne (t. j. riešená nejednotne).

13. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie poukázal pri riešení uvedenej právnej otázky na rozhodnutia najvyššieho súdu zo dňa 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018 a zo dňa 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, v ktorých bol vyslovený právny záver, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. vzniká ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona. Dovolateľka naproti tomu poukázala na

rozhodnutie najvyššieho súdu zo dňa 23. apríla 2015 sp. zn. 4MCdo/2/2014, v ktorom sa najvyšší súd priklonil k opakovanej náhrade za uvedené obmedzenie vlastníckeho práva.

14. Dovolací súd k tomu uvádza, že odhliadnuc od skutočnosti, že predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu, na ktoré dovolateľka poukazuje (sp. zn. 4MCdo/2/2014) bolo zrušené nálezom ústavného súdu zo dňa 19. januára 2016 sp. zn. I. ÚS 349/2015, tak judikatúra najvyšších súdnych autorít je v otázke povahy vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. ako vecného bremena „in rem“ jednotná.

15. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 8Cdo/17/2019, na ktoré poukázali vo svojich rozhodnutiach sudy nižších inštancií, síce nebolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, keď bolo uverejnené len v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2022, avšak závery v ňom vyjadrené neboli v neskorších rozhodnutiach najvyššieho súdu spochybnené alebo prekonané. K obsahovo identickým záverom, ako v tomto rozhodnutí, dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky tiež o veciach sp. zn. 2Cdo/194/2018, sp. zn. 1Cdo/99/2019, 5Cdo/175/2019 a 5Cdo/116/2021. Ďalej boli s rovnakými závermi vydané rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 28. júla 2022 sp. zn. 5Cdo/63/2021, dňa 25. apríla 2023 sp. zn. 3Cdo/2/2021, či dňa 31. januára 2023 sp. zn. 3Cdo/67/2020, ktoré prešlo i testom ústavnosti v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí z 20. marca 2024 sp. zn. II. ÚS 114/2024. V ostatnom čase bolo s rovnakými právnymi závermi vydané dňa 23. januára 2025 rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/39/2024.

16. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že v súčasnosti neexistuje rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu v dovolateľom nastolenej právnej otázke. Z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolacieho jednoznačne vyplýva, že nárok na odplatu za jeho zriadenie nevzniká pri každej zmene vlastníka, náhrada patrí pôvodnému vlastníkovi, má jednorazový charakter a nárok na jej zaplatenie mohol byť uplatnený v trojročnej premlčacej lehote, ktorá začala plynúť odo dňa nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z.

17. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd odmietol dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c) CSP, keď toto smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, pretože nebolo zistené, že dovolateľkou nastolená právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

18. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.